

GODE UDDANNELSER ER EN NØGLE TIL VELFÆRD

Velfærdssamfundet står overfor en gigantisk rekrutteringsudfordring, fordi for få har lyst til at uddanne sig på området.

En fremskrivning fra Damvad Analytics og Danske Professionshøjskoler har tidligere vist, at der i alt forventes at mangle 35.600 pædagoger, sygeplejersker, lærere og socialrådgivere i arbejdsstyrken i 2030[1]. Men igen i 2023 var der alarmerende lav søgning til og optag på uddannelserne. Siden 2019 er optaget på professionsuddannelser således faldet med 15 pct. på de fire store professionsuddannelser på velfærdsområdet[2].

De unges valg af uddannelse handler naturligvis om mange ting, og i høj grad de arbejds- og lønvilkår, de kommer ud til på den anden side af uddannelsen. Ikke desto mindre er det afgørende, at vi gør selve uddannelserne så attraktive som muligt med stærk faglighed, tydelig sammenhæng mellem teori og praksis, gode studiemiljøer samt fleksible og tilgængelige veje ind. Ligesom vi skal sikre en god overgang videre til arbejdslivet og bedre, praksisnære videreuddannelsesmuligheder, så flere har lyst til at blive i det fag, de har uddannet sig til.

ORDFØRER/KONTAKT

SOFIE LIPPERT
Uddannelses- og
forskningsordfører
sofie.lippert@ft.dk
[tlf: 61 62 49 62](tel:61624962)

Vi tog allerede første skridt med aftalen om den nye læreruddannelse i 2022. Her har vi sikret mere grundfaglighed, sammenhæng og kvalitet. SF har siden da kæmpet kontinuerligt for, at vi også løfter pædagoguddannelsen og i det hele taget styrker uddannelserne på velfærdsområdet. Med aftalen om kandidatreformen har vi afsat 300 mio. kr. og endelig har vi som politisk flertal forpligtet hinanden på at forbedre vilkårene.

De fire store professionsuddannelser på velfærdsområdet kan selvfølgelig ikke skæres over én kam. Der er jo netop lavet en ny læreruddannelse, og SF ønsker en ny pædagoguddannelse. Det er forskellige uddannelser og forskellige udfordringer gør sig gældende og i forskelligt omfang. Dog er der alligevel sammenfald – eksempelvis er der brug for at modernisere strukturen på både pædagoguddannelsen og socialrådgiveruddannelsen, og på alle uddannelser for at styrke uddannelsesaspektet i praktikken. Ligesom der på alle uddannelser er behov for bedre praksisnære videreuddannelsesmuligheder ind i faget i stedet for ud af faget.

Praktikken skal give lyst til faget: Uddannede vejledere og refusionstaxameter

Koblingen mellem praktik og teori skal generelt styrkes, og ligeledes skal kvaliteten i praktikken. Praktikken skal i langt højere grad give de studerende mod på og lyst til at være i faget end i dag, hvor der desværre er eksempler på, at praktikken skræmmer de studerende væk. Hvis studerende har en god oplevelse af og med deres praktik, får de desuden et bedre fagligt udbytte. Vi skal derfor sørge for, at praktikken reelt fungerer som et uddannelsesforløb. Alle studerende bør møde en vejleder på sit praktiksted, der ved siden af sin uddannelse som for eksempelvis pædagog eller lærer er uddannet til opgaven med at vejlede studerende og har de fornødne pædagogiske kompetencer.

Derfor bør vi som minimum sikre, at der er uddannede praktikvejledere på praktikstederne, og at finansieringen følger den studerende, så kontaktfladen mellem uddannelses- og praktiksted styrkes og midlerne kan ledsages af konkrete kvalitetskrav.

Uddannelserne kan lære af hinanden. På læreruddannelsen gælder således allerede et refusionstaxameter. I stedet for at gå over bloktilskuddet følger finansieringen af praktikken den studerende og går til praktikstederne, således at incitamentet til at lave gode praktikforløb øges. Og på sygeplejerskeuddannelsen og de øvrige sundhedsfaglige professionsuddannelser gælder et krav om uddannede praktikvejledere.

SF foreslår, at kravet om uddannede praktikvejledere udbredes, og at der afsættes midler til at opkvalificere praktikvejledere på praktikstederne. SF foreslår samtidig, at modellen med refusionstaxameter, hvor finansieringen følger den studerende, udbredes til de resterende tre uddannelser, og at tildelingen af følges med kvalitetskrav.

Mere kvalitet og sammenhæng i pædagoguddannelsen og socialrådgiveruddannelsen

Uddannelserne skal hænge sammen både fagligt og økonomisk. Pædagoguddannelsen har pt. et taxameterløft, som SF vil bevare indtil en ny og styrket pædagoguddannelse er på plads. SF foreslår dertil, at der gives et taxameterløft til socialrådgiveruddannelsen, som er på laveste taxameter. Det skal bidrage til flere timer, mere feedback og vejledning og bedre rammer for undervisningen.

Uddannelserne skal desuden hænge fagligt sammen, så de enkelte dele giver mere mening i forhold til helheden for de studerende, og de studerende oplever kontinuitet og mening. På både læreruddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen har man erstattet den abrupte og udskældte modulstruktur med en semesterstruktur. SF ønsker ligeledes at indføre semesterstrukturen på pædagoguddannelsen og socialrådgiveruddannelsen for at styrke uddannelsernes sammenhæng.

Både pædagoguddannelse og socialrådgiveruddannelsen ligger desuden under for et hav af lærings- og kompetencemål. Det betyder paradoksalt nok, at det for mange er utydeligt, hvad hovedformålene med uddannelserne egentlig er. Ligesom de mange mål kommer til at betyde et større fokus på proces end indhold. SF mener derfor, at man bør genbesøge målene for at skabe færre, men klarere mål, som giver mere mening.

Pulje til fastholdelse, rekruttering og gode studiemiljøer

Vi skal skabe de bedste rammer for, at de studerende har lyst til at fortsætte deres uddannelse, og at flere får lyst til at søge ind. Professionshøjskolerne har allerede selv sat gang i en række tiltag – ikke mindst med brobygning, hvor elever på ungdomsuddannelser får indsigt i eksempelvis pædagog- eller læreruddannelsen.

SF foreslår derfor, at der afsættes en pulje på 100 mio. kroner til professionshøjskolernes rekruttering og fastholdelse af studerende. Det kan udover brobygning være øget vejledning, specialspor på uddannelserne, forløb for særligt motiverede, og ikke mindst gode studiemiljøer. Der kan således både være tale om nytænkning eller videreførelse og styrkelse af eksisterende relevante indsatser. SF foreslår, at en del af midlerne øremærkes til udmøntning i fællesskab med de studerende med henblik på at skabe stærke, inspirerende og sociale studiemiljøer.

Meritreform og mere smidige studie- og sporskift

Der er behov for en meritreform for både mennesker med arbejdsmarkedserfaring, der ønsker at skifte spor og for studerende, der skifter studie. Eksempelvis kunne man forestille sig, at det kunne give mening med eksempelvis fag fra psykologi til pædagog, fra fysioterapeut til sygeplejerske og så videre.

Men i dag får man langt fra altid få merit for den viden og de kvalifikationer, man allerede har tilegnet sig. Og i det omfang, der gives merit, sker det nogle gange forskelligt fra uddannelsesinstitution til uddannelsesinstitution, selvom der er tale om den samme uddannelse. Den begrænsede merit er med til at gøre spor- eller studieskifte mere uoverskueligt. Fravalg af sporskifte og unødigt forsinkelse i det videregående uddannelsessystem betyder således også, at der er et uforløst potentiale for arbejdsudbud og rekruttering. Uddannelsesvejene bør derfor umiddelbart kunne gøres mere smidige og fleksible.

SF foreslår derfor, at der skal gennemføres en meritreform for og i samarbejde med professionshøjskoler, universiteter og erhvervsakademier, der har til hensigt at nedbringe unødigt forsinkelse i uddannelsessystemet og systematisere tildelingen af merit. Endvidere skal brugen af realkompetencevurdering styrkes, og det samlede system skal gøres mere overskueligt og gennemsigtigt.

Der skal desuden være flere veje ind i professionsuddannelserne og på et reelt levegrundlag. Det kan virke uoverskueligt at gå i gang med en uddannelse som voksen. Både fordi uddannelsessystemet kan virke komplekst og fordi, det for de færreste er en reel mulighed at gå på SU. Ligeledes har Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) en række benspænd. SF vil følge op med et udspil om bedre veje ind og mere attraktive uddannelser senere i livet.

Videreuddannelse ind i fagene: Ny praksisnær kandidat på professionshøjskolerne

Langt størstedelen af de, der søger ind på en professionsuddannelse på velfærdsområdet, gør det fordi de gerne vil arbejde borgernært med mennesker og gøre en forskel. Derfor bør der også være gode muligheder for faglig udvikling og efteruddannelse, så man bevæger sig indenfor professionen og ikke væk fra borgerne. Det har fagforbund, professionshøjskoler og Reformkommissionen således også peget på.

Der findes i dag allerede et par muligheder. Eksempelvis er der foreløbigt rigtig gode erfaringer med sygeplejerskers mulighed for en kandidat i avanceret klinisk sygepleje, såkaldte APN-sygeplejersker, som bidrager med en helhedsorienteret indsigt i borgerens behov, helbred og livssituation. SF vil styrke mulighederne for at uddanne sig videre ind i fagene på velfærdsområdet, også for de andre uddannelser. I dag kan man dog kun læse på kandidatniveau, det såkaldte niveau 7, på universiteterne. Men når vi netop gerne vil have bedre mulighed for praksisnær videreuddannelse, er det helt oplagt, at professionshøjskolerne skal have mulighed for at udbyde sådanne overbygninger.

Det har danske professionshøjskoler ikke lov til i dag, selvom muligheden ellers findes i de lande, vi normalt sammenligner os med, herunder resten af Skandinavien, Tyskland og Holland.

I Holland har man gode erfaringer med et varieret udbud af kandidatuddannelser på professionshøjskolerne, som har til formål på forskellige måder at give øget værdi i det borgernære arbejde. Professionskandidaterne styrker de professionsfagliges evne til at omsætte teori til praksis og arbejde selvstændigt med stigende komplekse og til tider etiske problemstillinger i hverdagen.

Der findes både kandidatuddannelser, som kan tages direkte i forlængelse af (professions)bachelorgraden og kandidater, der kræver forudgående erhvervs erfaring. Ligeledes har kandidatuddannelserne forskelligt fokus. Nogle – særligt på sundheds- og omsorgsområdet – er autorisationsgivende, andre giver en meget høj grad af specialisering og dybdegående viden om faget, som højner niveauet i arbejdet. Andre igen fungerer som en slags ”kryds-uddannelser”. Man opnår således viden om et andet fagområde eller en anden sektor for at imødegå det stigende behov for at kunne tænke og arbejde på tværs af discipliner. Samlet for kandidaterne gælder, at de bidrager til at skabe innovative løsninger og styrket viden og fagpraksis.

SF foreslår derfor, at der i samarbejde med bl.a. Danske Professionshøjskoler iværksættes et udviklingsarbejde om at oprette nye praksisnære kandidatuddannelser på professionshøjskolerne. Professionskandidaterne vil umiddelbart være oplagte at tilrettelægge som erhvervskandidater, hvor de studerende arbejder sideløbende med uddannelsen.

Forslaget lægger op til at bevare den øvrige umiddelbare rollefordeling mellem universiteter og professionshøjskoler. Universiteterne skal således stadig tilrettelægge videnskabelig undervisning og udføre videnskabelig forskning, mens professionshøjskolernes aktiviteter retter sig mod den professionelle praksis.

Bedre overgang til job med introforløb, mentorordninger og netværk

Mange nyuddannede på velfærdsområdet oplever et praksischock med et kæmpe ansvar for børn, syge eller udsatte mennesker på en hektisk arbejdsplads, hvor det er svært at få enderne til at mødes. Det betyder desværre, at mange mister modet på faget. Både fagorganisationer, Reformkommission og uddannelsesinstitutioner har således også råbt op om behovet for at skabe en bedre overgang til arbejdslivet.

På sygeplejeområdet har man et samarbejde med Danske Regioner om sådanne introforløb, og har allerede gode erfaringer fra eksempelvis Horsens medicinske afdeling. Her har man med to-årige introforløb vendt udviklingen, så nyuddannede gerne søger ind, bliver i længere tid og opbygger viden og kompetencer til gavn for deres videre karriere. Tiltaget har medført lavere personaleomsætning og vikarforbrug og lavere sygefravær. SF foreslår, at der i dialog med arbejdsmarkedets parter på alle uddannelsernes områder sikres introforløb og mentorordninger, som skaber mere tryghed og trivsel for nyuddannede. Forløbene skal tilrettelægges i forhold til de pågældende fagområder.

I Aarhus er der desuden succes med netværk for nyuddannede pædagoger. Lederne sender nyuddannede pædagoger på kursus, hvor de i fællesskab med andre kan vende de udfordringer, de møder og sparre med hinanden. SF foreslår derfor en pulje på 15 mio. kr. til tilskud til at udbrede ordningen med at danne netværk for nyuddannede fagprofessionelle.

Økonomi

Størstedelen af forslagene, på nær forslaget om meritreform, er i første omgang udgiftsdrivende. Der forventes for de udgiftsdrivende forslag i alt udgifter på 193 mio. kr. i 2025 faldende til 61 mio. kr. varigt.

Udgifter og finansiering						
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Praktikvejledere	42	42	42	15	15	15
Pædagogudd og taxameter socialrådgivere	278	278	278	278	278	278
Pulje	100	100	100	100	100	100
Videreuddannelse	5					
Bedre overgang	15	15	15	15	15	15
I alt	440	435	435	408	408	408
Afsatte midler kandidatreform	200	200	250	250	300	300
Midl. løft af pædagoguddannelse bortfalder	47	47	47	47	47	47
Restfinansiering	193	188	138	111	61	61

Med aftalen om kandidatreformen er der afsat midler til reform af professionsuddannelserne, med 200 mio. kr. fra 2025 stigende til 300 mio. kr. i 2030. Desuden arbejder SF for en meritreform, som vil kunne finansiere de resterende udgifter.

Samlet set forventes tiltagene således at være fuldt finansierede, når de er fuldt indfasede. I den mellemliggende periode fra 2025 indtil meritreformen er indfaset, vil man kunne finansiere de midlertidige udgifter via råderummet.

Udgifterne skal desuden ses i sammenhæng med, at forslagene også indebærer et potentiale for gevinster. For eksempel forventes en styrket kvalitet i undervisning og praktik samt bedre fastholdelse i uddannelserne at medføre et lavere dødsvægtstab end i dag. Flere studerende vil således gennemføre uddannelsen og arbejde indenfor professionen. Ligeledes vil tiltag, der skaber en bedre overgang til arbejdslivet, medføre en lavere personaleomsætning og vikarforbrug samt sænke sygefraværet. For så vidt angår forslaget om professionskandidater, forudsættes det ikke, at væsentligt flere professionsbachelor end i dag vil tage en kandidatuddannelse, men at de der gør til gengæld bliver inden for det borgernære arbejde. Hertil vil det blive mere attraktivt at søge ind på en professionsbachelor i første omgang. På den måde kan forslagene både bidrage til en gevinst for de offentlige finanser og samtidig bidrage til et bedre match på arbejdsmarkedet, herunder ikke mindst i forhold til behovet for arbejdskraft i velfærden.

[1] [Notat_Danmark-staar-overfor-rekrutteringsudfordringer-til-paedagog-laerer-sygeplejerske-og-socialraadgiveruddannelserne_2022.pdf \(xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk\)](#) Finansministeriet har endvidere i 2023 også lavet en fremskrivning, som dog alene ser på ændringer i udbud og efterspørgsel fra 2021-2035 uden at forudsætte at der i dag mangler uddannede på velfærdsområdet, og som således ikke er udtryk for en egentlig prognose.

[2] [Bekymrende optag på professionsuddannelser kalder på ambitiøse reformer - Fagbevægelsens Hovedorganisation \(fho.dk\)](#)

